

This project is funded
by the European Union

**CONCEPTUL DE DEZVOLTARE A
SERVICIILOR SOCIO-EDUCAȚIONALE
PENTRU COPIII CU CERINȚE EDUCAȚIONALE SPECIALE
ȘI/CU DIZABILITĂȚI DIN RAIONUL LEOVA

PENTRU PERIOADA 2021-2025**

LEOVA, 2021

Această publicație a fost realizată cu sprijinul financiar al Uniunii Europene. Conținutul său este responsabilitatea exclusivă a proiectului „Pentru ne pasă!”, implementat de Asociația Obștească „Forța Susținerii” și nu reflectă neapărat punctele de vedere ale Uniunii Europene.

 Dezvoltarea
Societății Civile
la nivel local în RM

CUPRINS

- 1. Considerații generale**
- 2. Viziunea și misiunea conceptului**
- 3. Context local**
- 4. Obiective de dezvoltare**

Abrevieri:

CES - Cerințe Educaționale Speciale

SAP - Serviciul de Asistență Psihopedagogică

APL - Administrația Publică Locală

CREI - Centru de Resurse pentru Educația Incluzivă

CMI - Comisie Multidisciplinară Intrașcolară

PEI - Plan Educațional Individualizat

CDS - Cadru Didactic de Sprijin

IMSP CS - Instituția Medico-Sanitară Publică Centrul de Sănătate

CS - Centrul de Sănătate

GlpEI - Grup de Lucru pentru Educația Incluzivă

AO - Asociație Obștească

1. Considerații generale

Gradul de civilizație și dezvoltare a unei societăți se măsoară și prin sistemul educațional incluziv, prin sistemul de asistență și protecție socială existent în societatea respectivă, prin măsura în care mecanismele de distribuire a veniturilor și sistemul de servicii sociale și educaționale reușesc să asigure un nivel de trai acceptabil și șanse egale de participare la viața socială pentru toți cetățenii, să asigure o școală prietenoasă tuturor copiilor.

În ultimii zece ani se constată o schimbare a vectorului protecției sociale la nivel național, cu mutarea accentului de pe acordarea măsurilor financiare pe dezvoltarea și diversificarea gamei de servicii sociale, astfel ca să acopere o parte mare a categoriilor de beneficiari, printre care și copiii cu cerințe educaționale speciale și/sau dizabiități.

Acest document are rolul de a identifica oportunitățile pentru dezvoltarea serviciilor socio-educative pentru copiii cu cerințe educaționale speciale și/sau dizabiități din r. Leova pentru perioada 2021-2025, prin corelarea eficacității serviciilor existente și a necesităților familiilor cu copiii cu cerințe educaționale speciale și/sau dizabiități.

Obiectivul general al conceptului constă în dezvoltarea serviciilor socio-educative pentru copiii cu cerințe educaționale speciale și/sau dizabiități din r. Leova pentru perioada 2021-2025, prin asigurarea aplicării politicilor sociale din domeniul protecției copilului, familiei, persoanelor cu dizabilități, în vederea asigurării de servicii socio-educative de calitate, care să aibă o abordare integrată a nevoilor, în relație cu situația economică, cu situația familială, cu starea de sănătate, cu nivelul de educație și condițiile de trai a beneficiarilor.

Conceptul subliniază rolul primordial al familiei în creșterea, îngrijirea și educarea copiilor, în asistența copiilor cu cerințe educaționale speciale și/sau dizabiități și faptul că eforturile societății trebuie îndreptate în direcția întăririi și susținerii familiei în asumarea și realizarea responsabilităților.

2. Viziunea și misiunea conceptului

Viziune: Toți copiii au dreptul să crească în familii și să se bucure de incluziunea socială, să beneficieze de viața socială din comunitate și de școlarizare în grădinițele și școlile generale. Familia este principalul pilon în creșterea, educarea și îngrijirea copiilor. Familia copiilor cu cerințe educaționale speciale și/sau dizabiități are nevoie de suport socio-educativ pentru a-și dezvolta competențe specifice de îngrijire, educare a copilului, de suport pentru a-și dezvolta reziliența și a realiza calitativ rolul de părinte.

Misiune: Asigurarea accesului copiilor cu cerințe educaționale speciale și/sau dizabiități, și a familiilor acestora la servicii socio-educative de calitate.

Principiile care stau la bază sunt:

- Principiul echității, care presupune tratament egal și non-discriminare;
- Principiul egalizării de șanse, care implică crearea condițiilor de acces la educație, astfel încât toți copiii să poată fi înrolați;
- Principiul centrării educației pe beneficiarii acesteia, care presupune abordarea individualizată a fiecărui copil și a necesităților acestuia;
- Principiul calității, care reclamă respectarea standardelor de referință naționale și internaționale;
- Principiul relevanței, care asigură adecvarea educației la cerințele individuale ale fiecărui copil;
- Principiul eficienței, care urmărește obținerea de rezultate educaționale în condiții de gestionare eficientă a resurselor existente în învățământ și în domeniile conexe;
- Principiul colaborării, care presupune sincronizarea acțiunilor și cooperarea pentru realizarea dreptului copiilor la educație;
- Principiul responsabilității publice, care obligă autoritățile și instituțiile din domeniu să răspundă public pentru realizarea misiunii și obligațiilor lor.

3. Context local

✓ Date generale

Raionul Leova este o unitate administrativ-teritorială amplasată în partea de sud a Republicii Moldova pe o suprafață de 765 km². În teritoriul raionului Leova sunt 40 de localități: 2 orașe, 25 primării și 38 localități în componența lor.

Populația totală a raionului este de 48403 locuitori, din care 11547 (23,8%) sunt copii cu vârste cuprinse între 0 și 16 ani.

Accesul la educație al copiilor din raion este asigurat de 66 instituții de învățământ, dislocate în 32 de localități, inclusiv: 36 de instituții preșcolare, 3 școli primare, 17 gimnazii, 5 licee și 5 instituții extrașcolare.

Din numărul total de copii din raion 4202 copii sunt de vârstă școlară. Pentru facilitarea accesului la educație al copiilor cu cerințe educaționale speciale și/sau dizabiiți, în conformitate cu directivele politicilor naționale în domeniul incluziunii, în instituțiile de învățământ din raion sunt create și funcționează servicii de suport educațional: 22 centre de resurse pentru educația incluzivă (CREI) în instituții de învățământ general și 1 CREI în Instituția de Educație Timpurie Nr. 1 Leova; în 19 de instituții sunt instituite comisii multidisciplinare intrașcolare (CMI) și echipe care asigură elaborarea și realizarea planului educațional individualizat (PEI).

Totodată, de menționat este faptul că 17 instituții de educație timpurie nu dispun de centre de resurse pentru educația incluzivă. În aceste instituții sunt instituite CMI și copiilor cu cerințe educaționale speciale și/sau dizabiiți li se acordă asistență educațională în baza PEI.

✓ *Resurse umane*

Analiza resurselor umane din raion, din prisma existenței personalului calificat pentru a oferi suport psihosocial și educațional, denotă o insuficiență pentru a oferi servicii de calitate și a acoperi necesitățile copiilor cu cerințe educaționale speciale și/sau dizabiități, inclusiv a familiilor acestora.

Sunt instituite 16,9 de norme de cadru didactic de sprijin (pentru anul 2021) în instituțiile de învățământ, ce reprezintă 33 cadre didactice de sprijin (CDS), dintre care 1 este în instituție preșcolară.

Cu referire la alți specialiști, datele prezentate denotă prezența a 5 psihologi, dintre care 4 sunt în instituții de învățământ secundar și 1 în instituție preșcolară și 2 logopezi: 1 – în instituție de învățământ secundar, 1 în instituție preșcolară.

✓ *Servicii oferite copiilor cu cerințe educaționale speciale și/sau dizabiități și familiilor acestora*

- *Serviciul de Asistență Psihopedagogică (SAP)* activează în baza HG 732 din 16.09.2013 și a Regulamentului aprobat prin decizia 5.15 a Consiliului Raional Leova din 09.12.2011. În atribuțiile SAP intră evaluarea complexă a dezvoltării copiilor, constatarea cerințelor educaționale speciale ale acestora și formularea recomandărilor referitoare la formele/tipurile de asistență necesară a fi oferite copiilor în procesul incluziunii educaționale. Sunt instituite 8,5 unități bugetate (psiholog 2, logoped 1, psihopedagog 1, pedagog învățământ preuniversitar 1, pedagog învățământ preșcolar 1, șef serviciu 1, șofer 1, îngrijitor de încăperi 0,5), aprobate în statele de personal 9,5 unități.
- Serviciul social „*Asistență personală*” are drept scop oferirea asistenței și îngrijirea copiilor și adulților cu dizabilități severe, în vederea favorizării independenței și integrării lor în societate în domeniile: protecție socială, muncă, asistență medicală, instructiv-educativ, informațional, acces la infrastructură etc. De serviciul dat beneficiază - 27 copii cu dizabilități.
- Serviciul social „*Echipa mobilă*” este un serviciu social specializat, destinat persoanelor cu dizabilități medii sau severe în special copiilor cu dizabilități, care oferă asistență socială și suport la domiciliul beneficiarului, în baza nevoilor identificate ale acestuia, cât și consiliere și suport persoanelor care îl îngrijesc pe acesta, în vederea creșterii independenței și integrării lui sociale. De serviciul dat beneficiază - 65 copii din raion. Echipa Mobilă dispune de o unitate de psiholog.
- *Centrul de plasament temporar pentru copiii separați de părinți* - activitatea centrului are drept scop recuperarea și reintegrarea socială a copiilor aflați în dificultate. De serviciile centrului beneficiază circa 32 copii.
- *Serviciul asistență socială comunitară* - acest serviciu oferă suport în soluționarea situațiilor de dificultate, problemelor de ordin social și are drept scop prestarea asistenței sociale persoanelor aflate în dificultate și sporirea nivelului de includere a celor mai vulnerabile segmente ale populației în programele de asistență socială la nivel comunitar. Asistența persoanelor este efectuată de 26 asistenți sociali comunitari.
- *Serviciul de îngrijire socială la domiciliu* - reprezintă o gamă de servicii și facilități acordate la domiciliu pentru facilitarea integrării sociale a beneficiarilor, în conformitate cu necesitățile speciale și cu particularitățile de dezvoltare individuală, precum și pentru activizarea eforturilor

proprii. Scopul serviciului consta în prestarea calitativa a serviciilor de îngrijire la domiciliu, pentru îmbunătățirea calității vieții beneficiarilor. La moment în raion activează 30 lucrători sociali care deservesc 225 persoane singuratice în situații de risc.

- Serviciul social Centru de zi pentru copii în dificultate „Speranța”, orașul Leova, care este în subordinea Primăriei Leova. Misiunea Centrului este prevenirea abandonului școlar și a abandonării copilului; acordarea serviciilor de consiliere, educaționale pentru copil și familie. De serviciul Centrului beneficiază 25-30 copii din familii vulnerabile, monoparentale, din APP, cu reprezentant legal, din familii numeroase, cu CES și dizabilități.
- Centrul de zi pentru copii aflați în dificultate „Pentru tine”, care este în subordinea primăriei or. Iargara. Preocuparea centrului este socializarea și întreținerea copiilor din familii social-vulnerabile. Beneficiarii centrului sunt copiii din familii vulnerabile, monoparentale, în situații de risc. La moment sunt în evidență 25 copii.
- În baza Regulamentului privind modul de stabilire și de plată a compensației pentru serviciile de transport (H.G.nr.1413 din 27.12.2016) s-a stabilit compensația și la copii cu dizabilități în vârstă până la 18 ani. De compensație pentru serviciile de transport beneficiază circa -135 copiii.
- *Centrul de Sănătate Prietenos Tinerilor* din cadrul IMSP CS Leova acordă asistență medicală tuturor adolescenților și tinerilor, inclusiv copiilor cu cerințe educaționale speciale și/sau dizabilități severe, cu vârsta cuprinsă între 10 - 24 ani.
- *Serviciul de Asistență Medicală Primară*, obiectivele căruia sunt: identificarea oportună și referirea copiilor pentru obținerea gradului de dizabilitate la necesitate; monitorizarea copiilor cu dizabilități; referirea în Centrele Republicane de Reabilitare.
- *Centrul de Sănătate Mintală* din cadrul CS Leova, obiectivele căruia sunt: identificarea copiilor cu dizabilitate psihiatrică; monitorizarea tratamentului și dinamica bolii; asistență medicală la domiciliu (asistenta comunitară, medicul de familie).

Reprezentativitatea copiilor cu cerințe educaționale speciale și/sau dizabilități

Conform datelor prezentate de SAP numărul copiilor cu CES și a celor cu dizabilități din instituțiile de învățământ este reprezentată în figurile de mai jos:

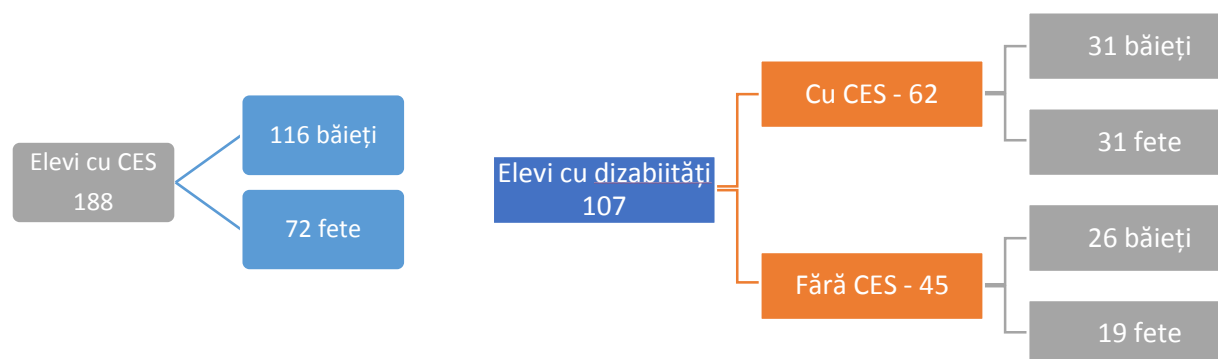

Fig. 1 Numărul de copii cu cerințe educaționale speciale și/sau dizabilități din instituțiile de învățământ general

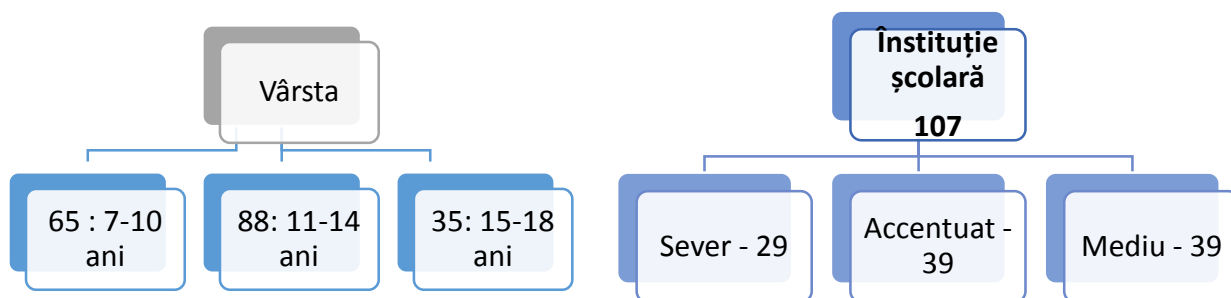

Fig 2. Numărul de copii cu dizabilități din instituțiile de învățământ general după vârstă și tipul de dizabilitate

Datele atestă că numărul de băieți cu CES este de 1,6 ori mai mare, fapt ce ar fi bine să se țină cont atât din perspectiva serviciilor oferite la moment, cât și pentru viitor, în vederea prevenirii excluderii psihosociale cu toate consecințele sale asupra dezvoltării personalității copilului.

În instituțiile de educație timpurie se constată un număr de 32 copii cu CES și 31 copii cu dizabilități.

Numărul copiilor cu CES și a celor cu dizabilități din instituțiile de educație timpurie este reprezentată în figurile de mai jos:

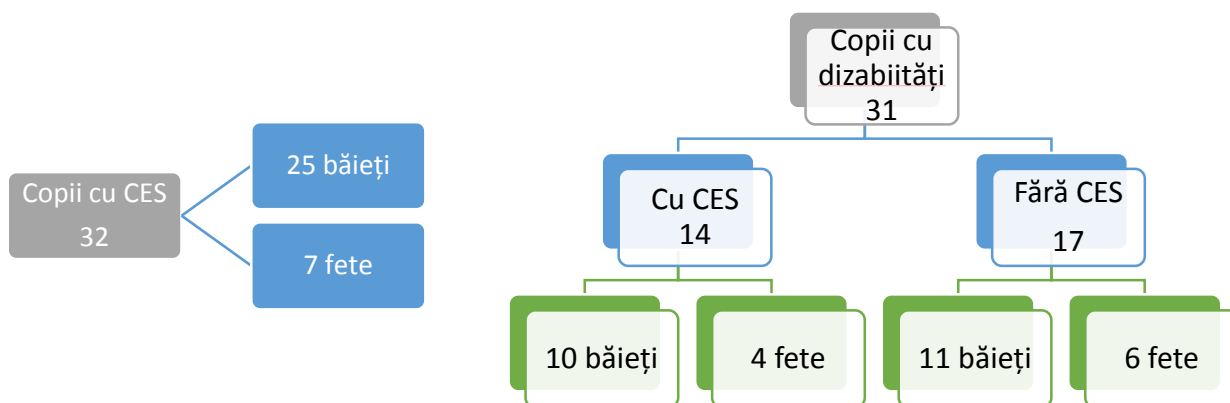

Fig. 1 Numărul de copii cu cerințe educaționale speciale și/sau dizabiități din instituțiile de educație timpurie (date SAP)

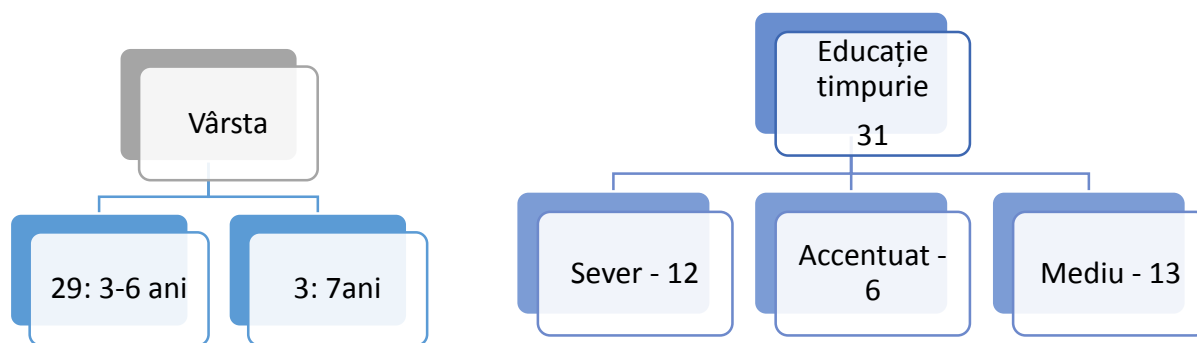

Fig 2. Numărul de copii cu dizabilități din instituțiile de educație timpurie după vârstă și tipul de dizabilitate (date SAP)

În grupul de copii de vârstă preșcolară se atestă un număr de 2,7 ori mai mare de băieți cu CES și cu dizabilități.

În evidența SAP sunt 12 copii neinstituționalizați de vârstă școlară, fiind cu grad sever de dizabilitate. În funcție de vârstă – 9 (7-10 ani), 2 (11 -14 ani), 1 (15 – 18 ani).

În evidența SAP sunt 23 de copii cu dizabilități cu vârsta cuprinsă între 0 – 4 ani. Dintre acest număr 13 sunt cu grad sever de dizabilitate, 8 – cu grad accentuat, 2 – cu grad mediu. În funcție de vârstă – 12 (0-2 ani), 11 (2 -4 ani).

Conform datelor statistice prezentate de *Centrul de Sănătate Mintală* din cadrul CS Leova, în anul 2020 au fost în evidență total 189 copii cu dizabilități, dintre care 75 copii cu grad de dizabilitate sever, 83 – accentuat și 31 – mediu.

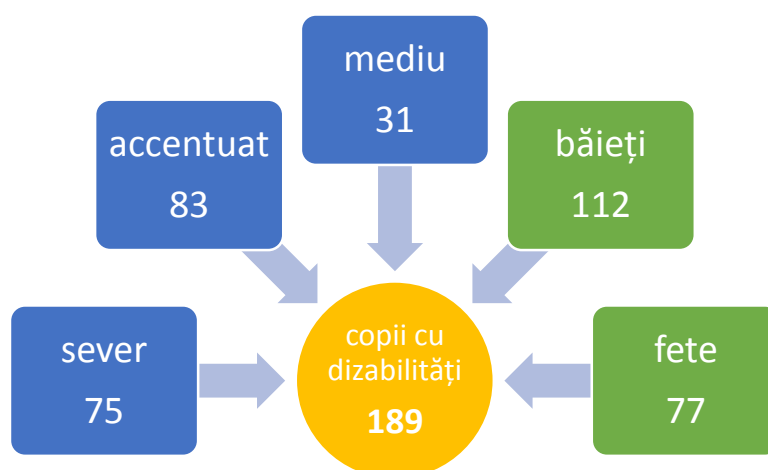

Fig. 3 Numărul de copii cu cerințe educaționale speciale și/sau dizabiități din instituțiile de educație timpurie (date CSM)

✓ *Analiza SWOT a situației din raion*

Deși legislația națională conține norme clare privind incluziunea copiilor cu cerințe educaționale speciale și/sau dizabiități, privind dreptul la educație și servicii de calitate, deși au fost puse în aplicare mai multe documente normative, deși s-au făcut anumite progrese, totuși, nu toți copiii cu cerințe educaționale speciale și/sau dizabiități beneficiază de servicii psihosociale și educaționale în funcție de necesitățile acestora.

Astfel, prin analiza SWOT se vor evidenția punctele forte și slabe ale serviciilor existente, oportunități și riscuri. Acestea fiind identificate, permit schițarea obiectivelor de dezvoltare a serviciilor socio-educaționale pentru copiii cu cerințe educaționale speciale și/sau dizabiități

Puncte forte:

- Colaborare eficientă dintre serviciile de asistență psihopedagogică și socială cu APL de nivelul I și II;
- Constituirea grupului de lucru pentru educația incluzivă de calitate în raionul Leova (GLpEI), format din 18 membri, misiunea acestuia fiind consolidarea eforturilor tuturor actorilor din domeniul medical, educațional și social în abordarea cazurilor mai complexe la nivel de raion și promovează maxima responsabilitate socială și transparență în cheltuirea resurselor financiare destinate educației incluzive în raionul Leova;
- Existența rețelei de instituții preșcolare și școlare care asigură accesul la educație al copiilor de vârstă înrolării în învățământul preșcolar, primar și secundar;
- Procesul de dezvoltare a educației incluzive în raion este coordonat de SAP la nivel raional și de CMI la nivel instituțional;
- Pentru facilitarea accesului copiilor cu cerințe educaționale speciale și/sau dizabiități sunt create și funcționează servicii de suport educațional: centre de resurse pentru educația incluzivă în 23 instituții de învățământ și 33 cadre didactice de sprijin;
- În instituțiile de învățământ general și preșcolar se atestă practici incluzive pozitive;
- Managerii instituțiilor de învățământ, cadrele didactice, personalul SAP sunt formați în domeniul educației incluzive;
- Existența serviciilor de asistență socială pentru persoanele adulte și copii cu cerințe educaționale speciale și/sau dizabiități;
- Existența serviciilor din sistemul de sănătate pentru persoanele adulte și copii cu cerințe educaționale speciale și/sau dizabiități;
- La nivel de raion activează AO „Forța Susținerii” misiunea căreia constă în susținerea și protejarea copiilor aflați în dificultate;
- Existența practicilor pozitive în consilierea și informarea părinților copiilor cu dizabilități, serviciu oferit de AO „Forța Susținerii” prin formarea Grupului de suport;
- Existența Camerei cu elemente senzoriale pentru copiii cu dizabilități severe „LABIRINTUL MAGIC” în incinta clădirii SAP;

- Baza materială a SAP este îmbunătățită prin preluarea echipamentului de la AO „Forța Susținerii” ;
- În baza Proiectului „Reforma Învățământului în Moldova (PRIM)” implementat în perioada aprilie 2013 - august 2018, 4 CREI din 4 instituții de învățământ general au fost dotate cu echipament specializat pentru copiii cu cerințe educaționale speciale și/sau dizabiiți;
- În raion este constituit Fondul de educație incluzivă care asigură financiar instituirea unităților de CDS;

Puncte slabe:

- *PLAN strategic de dezvoltare a educației incluzive în raionul Leova pentru anii 2015-2020* este expirat;
- Lipsa unui Comitet de coordonare a dezvoltării educației incluzive, în conformitate cu *Planul strategic de dezvoltare a educației incluzive în raionul Leova pentru anii 2015-2020*;
- Mecanism cu funcționalitate redusă privind referirea cazurilor copiilor cu dizabilități severe la servicii de calitate la nivel republican;
- Lipsa unei baze de date comune intersectoriale privind numărul de copii aflați în dificultate, inclusiv copii cu cerințe educaționale speciale și/sau dizabiiți;
- Număr mare de copii cu cerințe educaționale speciale și/sau dizabiiți raportat la o unitate de CDS/ specialist SAP;
- Se constată discrepanță între datele prezentate de serviciile medicale, educaționale, sociale;

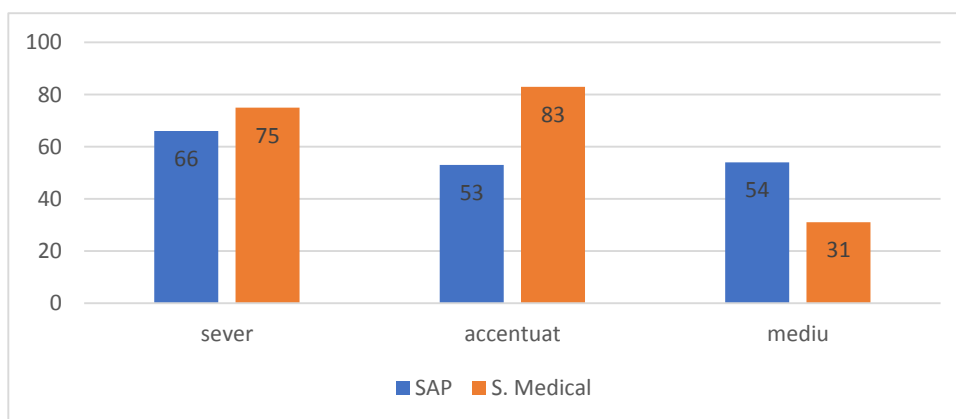

Fig. 4. Numărul de copii cu dizabilități conform datelor SAP și CSM

- Abordarea unilaterală a cazurilor dificile a copiilor cu dizabilități severe;
- În pofida învățământului la domiciliu, accesul limitat la educație și școlarizare a copiilor cu dizabilități severe este condiționat, înainte de toate, de faptul că școala generală nu deține, deocamdată, resursele adecvate și nu poate răspunde eficient și calitativ cerințelor specifice și complexe ale copiilor, care reclamă o formă specială de educație, ce nu poate fi furnizată în condiții generale de învățare;
- Deoarece serviciile de asistență socială și psihopedagogică sunt centralizate în or. Leova, accesul familiilor copiilor cu dizabilități din localitățile rurale este dificil;
- Insuficiența serviciilor pentru copiii cu dizabilități multiple/complexe;

- Lipsa serviciilor specializate destinate copiilor cu dizabilități severe precum centre de zi, centre de tip Respiro, centre de intervenție timpurie;
- Capacitatea insuficientă a serviciilor de suport, informare și consultanță pentru părinții/îngrijitorii copiilor cu dizabilități;
- Număr insuficient de specialiști calificați ca logopezi, psihopedagogi, kinetoterapeuți, psihologi comparativ cu nevoile și solicitările grupurilor țintă (copii cu cerințe educaționale speciale și/sau dizabilități);
- Insuficienta capacitate a specialiștilor de a diagnostica copiii cu dizabilitate;
- Insuficiente unități de psihologi, logopezi, cadre didactice de sprijin în instituțiile de învățământ general și preșcolar;
- Lipsa specialiștilor (neurologi, psihiatri) pentru a oferi asistența și suportul medical specializat;
- Insuficienta pregătire a specialiștilor din cadrul serviciilor existente pentru oferirea de servicii educaționale și inserție socială a copiilor cu cerințe educaționale speciale și/sau dizabilități;
- Lipsa unităților de transport specializat pentru serviciul Echipa mobilă și serviciul SAP;
- Spațiu insuficient a SAP pentru acordarea serviciilor mai multor copii concomitent;
- Echipament și instrumente insuficiente pentru serviciile educaționale oferite copiilor copiii cu cerințe educaționale speciale și/sau dizabilități și familiilor acestora;
- Insuficiente materiale didactice și resurse multimedia pentru educația și școlarizarea copiilor cu cerințe educaționale speciale și/sau dizabilități, în special pentru copiii cu dizabilități severe;
- În condițiile digitalizării și comunicării virtuale apare necesitatea completării echipamentului pentru oferirea serviciilor la distanță;
- Insuficiența Fondului pentru Educație Incluzivă generează fluctuația Cadrelor Didactice de Sprijin;
- Costurile mari ale tratamentului copiilor cu dizabilități severe;
- Informarea redusă sau deformată/ distorsionată a părinților copiilor cu dizabilități privind serviciile de care ar trebui să beneficieze și schimbările în actele normative și reglatorii;
- Lipsa unei surse unice de informare (pagină web) privind serviciile sociale, medicale, educaționale destinate persoanelor cu dizabilități, familiilor cu copii cu cerințe educaționale speciale și/sau dizabilități;
- În pofida faptului că incluziunea socială și educația incluzivă se implementează la nivel național de peste 10 ani, în societate și în sistemul educațional, medical și social se atestă conservatism și rezistență la schimbare, în mod special schimbarea de atitudine față de dizabilitate;
- Implicarea insuficientă a comunității, lipsa sprijinului comunitar în abordarea necesităților copiilor cu dizabilități și ale familiilor acestora;

- Implicarea slabă a voluntarilor (nevalorificarea potențialului voluntariatului).

Oportunități:

- Existența politicilor de stat care promovează și încurajează dezvoltarea educației incluzive;
- Existența cadrului normativ național care sprijină dezvoltarea educației incluzive la nivel de raion și unitate de învățământ;
- Oferta diversificată și acces asigurat al specialiștilor la programe de formare continuă în domeniu, organizate/furnizate la nivel național și raional;
- Acces nelimitat la sursele informaționale (normative, metodologice, de specialitate etc.), plasate pe platforme electronice gratuite, cu grad înalt de utilitate în planificarea și realizarea propriu-zisă a proceselor în contextul dezvoltării educației incluzive;
- Digitalizarea și conexiunile virtuale oferă posibilitate suportului psihoemoțional și educațional la distanță familiilor copiilor cu cerințe educaționale speciale și/sau dizabiități;
- Existența primului model exemplar pentru incluziune: Unitatea de Educație Incluzivă (UEI) la Liceul „Petre Ștefănuță” or. Ialoveni, care poate fi replicat sau deveni resursă de consultanță;
- Existența bunelor practici în domeniu la nivel național și internațional;
- Existența experienței de parteneriate între servicii sociale, educaționale, ONG-uri, instituții de învățământ, asociații de voluntariat;
- Posibilitatea de replicare la nivel național a modelului de servicii socio-educaționale pentru copiii cu cerințe educaționale speciale și/sau dizabiități.

Amenințări/constrângeri:

- Instabilitatea politică și potențiala lipsă de continuitate în parteneriatul cu APL;
- Conștientizarea insuficientă de către factorii de decizie a importanței serviciilor socio-educaționale pentru copiii cu cerințe educaționale speciale și/sau dizabiități, ca manifestare a asigurării accesului la educație tuturor copiilor;
- Fragilitatea serviciilor de suport educațional existente;
- Complianța redusă din partea societății, beneficiarilor, altor servicii sociale existente în a dezvolta serviciile socio-educaționale;
- Comunicarea defectuoasă și divizarea responsabilităților între reprezentanții diferitor domenii cu atribuții în abordarea copiilor cu dizabilități;
- Intervenția unor factori externi (politici și de alt gen) în modul de alocare a surselor pentru crearea și menținerea serviciilor de suport, sau pentru alte cheltuieli ce țin de dezvoltarea serviciilor socio-educaționale pentru copiii cu cerințe educaționale speciale și/sau dizabiități;
- Atitudinea ușor reticentă a sistemului de servicii acordate copiilor cu cerințe educaționale speciale și/sau dizabiități;

- Condiții generale de infrastructură incompatibile cu necesitățile specifice ale persoanelor, în special ale celor cu dizabilități;
- Creșterea numărului de beneficiari;
- Fluctuația de specialiști din cadrul serviciilor sociale, educaționale.

Necesități și priorități

- Necesitatea de asigurare a funcționalității durabile a Grupului de Lucru pentru Educația Incluzivă de calitate în raionul Leova (GLpEI), inclusiv consolidarea capacităților membrilor grupului;
- Necesitatea concentrării datelor prezentate de servicii în o singură bază de date comună intersectorială pentru excluderea discrepanțelor statistice și abordării holistice a cazului;
- Întrucât copiii cu dizabilități severe sunt din diferite localități ale raionului, iar instituțiile de învățământ din comunitățile respective nu dispun de capacități și resurse corespunzătoare pentru abordarea cerințelor speciale, foarte complexe ale acestor copii, apare necesitatea preluării modelului pentru incluziune numit Unitatea de Educație Incluzivă (UEI)¹ ;
- Necesitatea dezvoltării unui mecanism de cooperare intersectorială între serviciile de asistență a copiilor cu cerințe educaționale speciale și/sau dizabilități în vederea eficientizării asistenței acordate la timp și corespunzător necesităților;
- Necesitatea susținerii familiilor copiilor cu dizabilități severe prin dezvoltarea serviciilor de tip Respiro sau Centre de zi pentru prevenirea dependenței psihoemoționale și fizice a copiilor de îngrijitorii săi, pentru oferirea posibilității părinților/ îngrijitorilor de a se angaja în câmpul muncii, pentru oferirea timpului personal părinților/îngrijitorilor de a-și reabilita forțele fizice și psihice și a rezolva probleme de ordin familial sau personal;
- Necesitatea creării Centrelor de Resurse pentru Educația Incluzivă în instituțiile de educație timpurie, ceea ce ar permite înscrierea copilului în grădiniță, copilul ar beneficia de asistență individualizată oferită de cadrul didactic de sprijin și alți specialiști;
- Necesitatea dezvoltării de centre/cluburi pentru părinții copiilor cu cerințe educaționale speciale și/sau dizabilități, pentru schimb de experiență, socializare, dezvoltare de competențe sociale, ghidare în carieră, etc;
- Necesitatea extinderii funcționalității Echipei mobile și completarea acesteia cu specialiști, pentru a oferi asistență psihosocială, medicală, educațională copiilor cu dizabilități severe, respectiv pentru a preveni riscul excluderii sociale și nedezvoltării copilului conform particularităților individuale;
- Necesitatea extinderii serviciilor educaționale pentru copiii cu cerințe educaționale speciale și/sau dizabilități prin oferirea și amenajarea unui spațiu corespunzător necesităților de activitate a SAP, unde vor fi organizate acțiuni, activități educaționale pentru părinți și copii, care vor contribui la eficientizarea inserției sociale și școlarizării copiilor;
- Necesitatea instituirii în școli și grădinițe și măririi unităților pentru specialiști (logoped, psiholog, psihopedagog, medic reabilitolog, kinetoterapeut), pentru asigurarea necesităților

---

¹ https://lumos.contentfiles.net/media/assets/file/LUMOS_Inclusive_Education_RO_Web_pages.pdf?

de reabilitare a copiilor cu dizabilități (în special dizabilități severe) și reducerea dificultăților de deplasare a familiei în alte localități, inclusiv în Chișinău;

- Necesitatea perfecționării specialiștilor din serviciile de asistență socială, educațională, medicală, prin dezvoltarea competențelor de lucru cu copiii cu dizabilități severe;
- Necesitatea extinderii serviciilor de suport informațional oferit părinților/îngrijitorilor copiilor cu cerințe educaționale speciale și/sau dizabilități, prin dezvoltarea competențelor parentale de creștere, îngrijire, educare și reabilitare a copiilor;
- Necesitatea dezvoltării în baza școlilor generale a unor servicii integrate de suport, care să sprijine școlarizarea și dezvoltarea copiilor cu dizabilități severe, contribuind la realizarea angajamentelor asumate privind egalizarea șanselor și asigurarea accesului la educație tuturor copiilor, indiferent de capacitatea lor fizică, intelectuală sau financiară de participare;
- Necesitatea valorificării intereselor și talentelor copiilor cu cerințe educaționale speciale și/sau dizabilități prin oferirea oportunităților de accesare a programelor extrașcolare;
- Necesitatea dezvoltării serviciului de ghidare în carieră și pregătire pentru viața de adult, destinat copiilor cu cerințe educaționale speciale și/sau dizabilități;
- Necesitatea schimbării de atitudine și eliminării stereotipurilor și prejudecăților față de familie și copiii cu cerințe educaționale speciale și/sau dizabilități, prin educarea și sensibilizarea comunității și specialiștilor din domeniul medical, asistenței sociale, educațional la nevoile și realitățile acestora;

4. Obiective de dezvoltare

În contextul celor expuse conceptul formulează următoarele obiective de dezvoltare, care vor deveni temelia viitoarei strategii și a planului de acțiuni privind educația incluzivă la nivel de raion:

- Asigurarea accesului copiilor cu cerințe educaționale speciale și/sau dizabilități și a familiilor acestora la servicii socio-educative, la infrastructura de servicii sociale și medicale, la informație și mijloace de comunicare.
- Consolidarea capacităților, modernizarea și îmbunătățirea calității serviciilor sociale, educaționale, medicale și culturale în vederea asigurării serviciilor de calitate în conformitate cu necesitățile copiilor cu cerințe educaționale speciale și/sau dizabilități.
- Capacitarea specialiștilor cu competențe de lucru (evaluare, intervenție, terapie) cu copiii cu cerințe educaționale speciale și/sau dizabilități (inclusiv cu dizabilități severe).
- Asigurarea durabilității financiare pentru serviciile socio-educative și crearea unor servicii noi prin atragere de fonduri și dezvoltarea unor parteneriate publice private.
- Sporirea gradului de coeziune comunitară și creșterea nivelului de conștientizare a populației privind drepturile fundamentate și oportunitățile de dezvoltare și reabilitare a copiilor cu cerințe educaționale speciale și/sau dizabilități.